

ELS DINERS DE L'IBIS ERMITÀ

L'IMPACTE DE LA CONSERVACIÓ

La biodiversitat és desenvolupament integral i sostenible, perquè promou la competitivitat, el creixement i la creació de llocs de feina i amplia els recursos econòmics. La pèrdua de biodiversitat, i la consegüent minva dels serveis que presten els ecosistemes, representa una amenaça molt greu per a les nostres societats i economies.

JOSÉ MANUEL BARROSO

Vàrem arribar a Tamri un migdia d'abril. L'objectiu era fotografiar una de les espècies més amenaçades d'ocells del Paleàrtic, l'ibis ermità (*Geronticus eremita*). El penya-segat marí on se situava la colònia donava l'esquena a un dels llocs més desolats del Marroc. Sobre una plana assolada per l'*harmattan*, una agricultura de subsistència havia aconseguit enclavar alguns camps de cereal entre dunes. De sobte, una figura humana va emergir: «*Je suis le gardien de l'ibis!*». Un jove anava repetint aquesta frase en un francès fàcil d'entendre. I, per si la llengua no era prou clara, el gest no deixava dubtes sobre les seues intencions, estirava la mà amb el palmell cap amunt per rebre una compensació econòmica per aparcar en aquell lloc on no hi havia cap més vehicle. Tot i que l'àrea de nidificació estricta era tancada al pas i custodiada per vigilants, els voltants eren freqüentats per gent que, com nosaltres, volia veure els ibis. Això havia posat Tamri al mapa de *birdwatchers*, *twitchers* i tota una munió de persones de distinta procedència que s'allotjaven en l'únic hotel de la zona. Aquell jove veia com els ibis havien donat feina a alguns conciutadans seus, els vigilants de la colònia, els que treballaven a l'hotel i fins i tot als bars on cada nit se servien *tagins* als forasters. Volia la seua part, és clar.

És indiscutible, hi ha una demanda creixent d'activitats d'esbarjo a la natura i l'observació de fauna i flora és una de les més populars. A Europa hi ha molta gent disposada a viatjar a llocs remots per observar una espècie ni que sigui durant uns segons. A moltes persones els pot semblar difícil de creure, però aquesta mena d'activitats van popularitzant-se a tot arreu i poden ser un bon motor de desenvolupament rural si se saben canalitzar bé. Tanmateix, aquesta mena de turisme és una activitat que cal seguir de prop, ja que l'èxit pot comportar l'esgotament del recurs. I generalment parlem de recursos molt fràgils. L'existència d'una determinada espècie pot justificar l'articulació de tot un producte turístic al seu

voltant, però conservació i explotació turística necessiten regles del joc molt estrictes perquè siguin viables i que es puguin alimentar mútuament.

No parlem només de viatges exòtics. A Europa els darrers anys s'han portat a terme projectes de desenvolupament turístic a partir de recursos com ara espais naturals ben conservats o determinades espècies de fauna. En molts casos fins i tot s'han reintroduït exemplars d'espècies emblemàtiques per tal d'augmentar l'atractiu d'una zona. Veiem si no l'exemple de l'àguila peixatera a Escòcia, que aporta 125.000 visitants i té un impacte econòmic calculat en 3,2 milions d'euros anuals. Només a l'illa de Mull la reintroducció d'aquesta espècie representa uns ingressos de 2,15 milions d'euros l'any!

En una operació semblant, Cevennes, un poble dedicat bàsicament a la fabricació de formatge, va passar a ser el refugi dels voltors de la cara nord dels Pirineus.

«HI HA UNA DEMANDA
CREIXENT D'ACTIVITATS
DE LLEURE EN LA
NATURESA
I L'OBSERVACIÓ DE
FAUNA I FLORA ÉS UNA
DE LES MÉS POPULARS»

El seu museu dels voltors atreu cada any unes 30.000 persones i genera cinc llocs de feina directes. El flux total de persones atretes pels necròfags en aquest racó pirinenc és de 80.000, que es tradueixen en uns 0,7 milions d'euros anuals. Una lliçó a aprendre.

En un altre territori veí, l'Aragó, coexisteix un món rural amb problemes d'envelliment, d'abandonament de l'activitat agrícola, ramadera i forestal amb un patrimoni natural que comença a ser la base d'una indústria turística en creixement. No és estrany, doncs, que sigui el lloc d'origen del projecte RETO (Red Española de Turismo Ornitológico) o que al Baix Aragó hi hagi un dels exemples d'èxit d'aquesta nova visió dels recursos naturals: la llacuna de Gallocanta. Cada hivern es concentren en aquest enclavament milers de grues (*Grus grus*) que hi troben refugi i lloc d'alimentació. I esperant-les cada octubre hi ha un sector hotelier que organitza una festa de l'arribada de les grues. El principal allotjament de la zona només està obert en època d'hivernada de grues i les 15.000 visites anuals fan difícil trobar un lloc on dormir els caps de setmana d'hivern en uns paratges freds i ventosos, en principi poc atractius per a la visita lúdica. Però el reclam de milers de grues agrupant-se per passar la nit en la llacuna el converteixen en un paradís per a moltes sensibilitats.

I podríem continuar i posar molts exemples més repartits per tot el món, des del busseig a les illes Medes fins els orangutans de Sumatra, des de la xarxa de reserves de la RSPB a l'observació de gorilles de muntanya a Uganda. Però més important que els exemples

i els nombres que els acompanyen és el fet comú de la seua ubicació en llocs remots, amb problemes per bastir una oferta econòmica basada en un teixit productiu industrial i amb una agricultura gens competitiva. Generalment són zones allunyades dels grans eixos de comunicació i en molts casos amb seriosos problemes de fixació de la població. Indiscutiblement, aquesta mena d'activitat econòmica no és la solució única a històries ben llargues d'oblit i subdesenvolupament d'aquestes zones, en pocs casos el turisme de natura ha produït, per ell mateix, un canvi substancial en la socioeconomia d'enlloc. No és el manà celestial, és clar. Però sí que forma part del conjunt d'alternatives que ha d'ajudar a buscar nous camins per al desenvolupament allà on encara és possible.

No descobrirem res si afirmem que els valors naturals que allotgen molts territoris sovint han vingut de la mà del subdesenvolupament en infraestructures i altres inversions públiques. Sovint quan s'apliquen noves polítiques de protecció dels recursos naturals, digues-li xarxa Natura 2000, digues-li parcs naturals, es fa sobre territoris rics encara en natura i pobres des de sempre en inversions. Cal articular, doncs, mesures de compensació per a les restriccions que les noves normatives comporten. Des del món urbà s'actua sovint amb poca empatia cap a aquests gestors tradicionals de la diversitat biològica. En aquest sentit el turisme de natura té encara molt recorregut per contribuir a la millora del desenvolupament econòmic de molts indrets. Però, perquè això sigui possible necessitem una administració que sigui capaç d'imaginar un nou model de desenvolupament econòmic, lliure dels plantejaments que ja han devorat bona part del territori i que ara miren de retèll el que ens queda.

BIBLIOGRAFIA

- DICKIE, I.; HUGHES, J. i A. ESTEBAN, 2006. *Watched like never before-the local economic benefits of spectacular bird species*. RSPB. Sandy.
- SHIEL, A.; RAYMENT, M. i G. BURTON, 2002. *RSPB reserves and local economies*. RSPB. Sandy. Disponible en: www.rspb.org.uk/policy/Economicdevelopment/economics/local_economies/index.asp
- UNEP/CMS SECRETARIAT, 2006. *Wildlife watching and tourism*. UNEP. Bonn.

CARLES SANTANA GARCÍA
Biòleg

